

بررسی ارتباط کیفیت زندگی و عملکرد علمی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان و

ارائه مدل پیش‌بین، ۱۳۹۲

آسیه‌السادات بنی‌عقیل*: عضو هیأت علمی، مرکز تحقیقات بهداشت باروری، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران.

ابراهیم صالحی عمران: عضو هیأت علمی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم اجتماعی و انسانی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

محمد فاضلی: دکتری جامعه‌شناسی سیاسی.

وحید فلاح: عضو هیأت علمی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ساری، ساری، ایران.

چکیده: بررسی عملکرد علمی دانشجویان به عنوان مهم‌ترین شاخص نظام آموزش عالی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. هدف این مطالعه تعیین ارتباط کیفیت زندگی و عملکرد علمی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان می‌باشد. این مطالعه‌ی توصیفی تحلیلی با استفاده از پرسشنامه‌های عملکرد علمی که روایی صوری و محتوا و همچنین پایایی آن تعیین و تأیید گردیده و کیفیت زندگی SF12 در ۱۲۶ دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی گلستان با حداقل ۳ سال تجربه تحصیل در دانشگاه که بیماری جسمی یا روانی شناخته شده و سابقه‌ی وقوع حادثه‌ی ناگوار در ۳ ماه اخیر را نداشتند، بر اساس طرح نمونه‌گیری تصادفی متناسب با تعداد دانشجویان هر دانشکده در سال ۱۳۹۲ انجام شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های آماری توزیع فراوانی، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون گام به گام چند متغیره در سطح اطمینان ۹۵ درصد استفاده گردید. نتایج مطالعه، نشان داد که کیفیت زندگی با عملکرد علمی دانشجویان ارتباط مثبت و معناداری داشت، به طوری که با افزایش نمرات کیفیت زندگی عملکرد علمی دانشجویان عدد بالاتری را نشان داد. کیفیت زندگی روانی دانشجویان نیز با عملکرد علمی ایشان ارتباط مثبت معناداری داشت، ولی بین کیفیت زندگی جسمی و عملکرد علمی ارتباطی دیده نشد. همچنین نتایج مطالعه نشان داد که با استفاده از فرمول پیش‌بین $(Y = 42 + 0/3.X)$ می‌توان عملکرد علمی (Y) دانشجویان را بر اساس نمرات کیفیت زندگی روحی (X) آنان تخمین زد. همچنین نتایج این مطالعه نشان داد که بین کیفیت زندگی و عملکرد علمی دانشجویان ارتباط وجود دارد و کیفیت زندگی می‌تواند پیش‌بینی برای عملکرد علمی دانشجویان باشد.

واژگان کلیدی: کیفیت زندگی، عملکرد علمی، عملکرد آموزشی پژوهشی، دانشجو، آموزش عالی.

*نویسنده‌ی مسؤؤل: عضو هیأت علمی، مرکز تحقیقات بهداشت باروری، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران.

(Email: a_baniaghil@yahoo.com)

مقدمه

عملکرد علمی آنان وجود ندارد. وی علت احتمالی تضعیف رابطه‌ی کیفیت زندگی با عملکرد علمی دانشجویان مورد مطالعه‌ی خود را ناشی از اهمیت سایر متغیرهای مرتبط با یادگیری مانند یادگیری‌های قبلی و انگیزه‌ی پیشرفت بیان نمود (بهمنی، ۱۳۸۳). با توجه به اهمیت ویژه‌ی عملکرد علمی دانشجویان که بیش از ۴ میلیون نفر از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند و نتایج ضد و نقیض مطالعات گذشته، پژوهشگران بر آن شدند تا ارتباط کیفیت زندگی با عملکرد علمی دانشجویان را تعیین نمایند.

روش مطالعه

این مطالعه‌ی توصیفی تحلیلی با هدف تعیین رابطه‌ی کیفیت زندگی بر عملکرد علمی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان انجام شد. جامعه‌ی پژوهش این مطالعه شامل کلیه‌ی دانشجویان (۲۰۱۰ نفر) دانشگاه علوم پزشکی گلستان (محیط پژوهش) بود. با توجه به مطالعه‌ی تابع بردار (۲۰۱۱) در تعیین رابطه‌ی کیفیت زندگی و عملکرد علمی دانشجویان و تعیین ضریب همبستگی ($r_1 = 0/26$) تعداد نمونه‌های پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ و توان آزمون ۸۰٪ حداقل ۱۱۶ دانشجو برآورد شد. با توجه به نظر برخی محققان کیفیت زندگی که پاسخ ندادن به برخی سؤالات پرسشنامه‌ی کیفیت زندگی SF12 که صرفاً با یک سؤال سنجیده می‌شود (درد جسمانی، انرژی کافی، عملکرد اجتماعی) باعث مخدوش شدن نتایج می‌شود و بهتر است که نمونه از مطالعه خارج گردد و نیز احتساب احتمال ۱۰ درصد افت نمونه، نمونه‌گیری در ۱۴۰ دانشجو انجام و در نهایت ۱۲۶ نمونه وارد مطالعه شد. نمونه‌گیری در دانشجویانی انجام گرفت که تمایل به شرکت در مطالعه را داشتند، دانشجوی میهمان نبودند، پرسشنامه‌ها را به صورت کامل تکمیل نموده بودند، بیماری جسمی یا روانی شناخته شده نداشتند، سابقه‌ی وقوع حادثه‌ی ناگوار یا مرگ عزیزان در ۳ ماه اخیر نداشتند، حداقل ۳ سال در نظام آموزش عالی تحصیل کرده بودند و در زمان مطالعه در دانشگاه حضور داشتند. با توجه به این که دانشگاه علوم پزشکی گلستان دارای ۵ دانشکده (پزشکی، دندانپزشکی، پرستاری و مامایی، فناوری‌های نوین و پیراپزشکی) بوده و محقق مایل بود که احتمال انتخاب همه‌ی واحدهای جمعیت به نسبت برابر برقرار و زیر گروه‌ها با همان نسبتی که در جامعه‌ی پژوهش وجود دارند، به عنوان نماینده‌ی جامعه انتخاب شوند، از نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبتی استفاده نمود. بدین گونه که بعد از محاسبه‌ی حجم نمونه، طبقه‌ها از دانشجویان واجد شرایط (۵۰۴ نفر) بر حسب دانشکده، رشته و مقطع تحصیلی تشکیل و نمونه‌ها با استفاده از طرح

عملکرد علمی دانشجویان به عنوان مهم‌ترین شاخص نظام آموزش عالی (بنی‌عقل، ۱۳۹۲)، مهم‌ترین اولویت آموزش‌دهندگان (فاروق، ۲۰۱۱) و هدف اصلی مراکز آموزشی (مارتا، ۲۰۰۹) به دلیل ماهیت چالش برانگیز و پیچیده‌اش (فاروق، ۲۰۱۱)، توجه محققان زیادی را به خود جلب نموده است (مشتاق، ۲۰۱۲). مطالعات چندی توسط محققان در خصوص عملکرد علمی و عوامل مرتبط صورت گرفته است. بررسی تحقیقات گذشته نشان می‌دهد که عوامل متعددی از جمله عوامل فردی مانند: شخصیت (روزاندر، ۲۰۱۱)، هوش (چامورو-پرموزیک، ۲۰۰۸)، مدیریت زمان (استیل، ۲۰۰۷؛ کلاسن، ۲۰۰۸؛ کاپان، ۲۰۱۰)، توجه و تمرکز (پارکسزاستام، ۲۰۱۰؛ آلووی، ۲۰۱۰)، روش‌های کمک یادگیری (حق‌وردی، ۲۰۱۰)، راهبردهای آزمون (باناک کیو، ۲۰۱۰)، پردازش اطلاعات (کوموجارو، ۲۰۰۹)، انگیزش و نگرش (میزونو، ۲۰۰۸؛ کوموجارو، ۲۰۰۹؛ باومان، ۲۰۱۱)، مهارت حل مسأله و کار تیمی (باومان، ۲۰۱۱)، مشکلات (مالی، اشتغال، روحی روانی و ..) (باومان، ۲۰۱۱)، عوامل محیطی مانند: محیط عاطفی (باومان، ۲۰۱۱)، تسهیلات، مدیریت، کیفیت آموزش (مارتا، ۲۰۰۹) مراکز آموزشی و عوامل اجتماعی اقتصادی (فاروق، ۲۰۱۱) می‌توانند با عملکرد علمی دانشجویان ارتباط داشته باشند. یکی از عواملی که سالیان اخیر نظر محققان آموزش را به خود جلب نموده، کیفیت زندگی است. بررسی تحقیقات گذشته در خصوص ارتباط کیفیت زندگی و عملکرد علمی، نشان از عدم توافق بین محققان دارد، به طوری که نتایج برخی مطالعات حاکی از آن بود که کیفیت زندگی بر عملکرد علمی دانشجویان اثر معنادار و مثبت دارد (تابع بردار، ۲۰۱۱؛ پروکیک، ۲۰۱۱). چرا که دانشجویانی که کیفیت زندگی بالاتری دارند، انعطاف و تاب‌آوری بیشتر و در مقابله با چالش‌های آکادمیک، شکنندگی کمتری دارند که باعث می‌شود، عملکرد علمی بالاتری را به دست آورند. در مقابل دانشجویانی که کیفیت زندگی پایینی دارند به سرعت تمرکز خود را از دست داده و عملکرد پایینی را نشان می‌دهند (رود، ۲۰۰۵). همچنین فرد ناراضی در مقابل تهدیدهای محیط حساس بوده، در مقابل اطرافیان حالت دفاعی داشته و تمایل کمتری به انجام صحیح کارها داشته که این ویژگی‌ها باعث کاهش عملکرد ایشان می‌گردد (کروپانزارو، ۱۹۹۹).

در مقابل نتایج مطالعه‌ی بهمنی (۱۳۸۳) حاکی از آن بود که ارتباط معناداری بین کیفیت زندگی دانشجویان و

عملکرد علمی دانشجویان نیز با استفاده از پرسشنامه‌ی محقق‌ساخته در ۲ حیطه‌ی عملکرد آموزشی (۱۵ سؤال با هدف سنجش میزان فعالیت‌های آموزشی در کلاس و خارج از آن و رعایت مقررات آموزشی و معدل) و عملکرد پژوهشی (۱۰ سؤال با هدف سنجش مشارکت پژوهشی، فعالیت پژوهشی، عضویت در انجمن‌های پژوهشی) که به شیوه‌ی خود-اظهاری تکمیل گردید، سنجش شد. سؤالات ۱ تا ۱۴ عملکرد آموزشی با مقیاس ۵ درجه‌ای (۱ تا ۵) و عملکرد پژوهشی با مقیاس ۲ درجه‌ای (۱ تا ۲) نمره‌گذاری شد. سپس نمرات با استفاده از رابطه‌ی بالا بر مبنای صفر تا ۱۰۰ تعیین شد. نمره‌ی بالاتر نشان‌دهنده‌ی عملکرد بهتر بود. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها توسط نمونه‌های پژوهش، داده‌ها وارد کامپیوتر شده و با نرم‌افزار SPSS-version 19 در سطح اطمینان ۹۵٪ درصد تجزیه و تحلیل شد. در این مطالعه از آزمون‌های آماری توزیع فراوانی، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون گام به گام چند متغیره استفاده شد. در این مطالعه، پژوهشگر جهت رعایت موازین اخلاقی هلسینکی در پژوهش، پس از اخذ مجوز از مسؤولان دانشگاه علوم پزشکی گلستان به محیط پژوهش مراجعه، نمونه‌های پژوهش را شناسایی و ضمن معرفی خود توضیحاتی در زمینه‌ی ماهیت، اهداف پژوهش و چگونگی انجام آن و نقشی که هر کدام از شرکت‌کنندگان در پژوهش خواهند داشت، ارائه نمود. سپس از آنان رضایت‌نامه‌ای برای شرکت در مطالعه دریافت نمود. همچنین محقق به دانشجویان توضیح داد که اطلاعات کسب شده کاملاً محرمانه بوده و آنان برای خروج از مطالعه در هر زمان که تمایل دارند، مختار می‌باشند.

یافته‌ها

در این مطالعه، ۶۷/۵ درصد نمونه‌ها را خانم‌ها و ۳۱/۵ درصد را آقایان تشکیل دادند. ۷۷ درصد نمونه‌ها فارس و مابقی ترکمن بودند. ۷۷ درصد نمونه‌ها مجرد و ۲۱/۴ درصد متأهل بودند. ۶۶/۷ درصد دانشجویان دکترای (دکترای حرفه‌ای و دکترای تخصصی)، ۷/۱ درصد فوق لیسانس و ۲۶/۲ درصد در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند. میانگین سن دانشجویان 24 ± 3 سال بود. ۹۰/۵ درصد خانواده‌های دانشجویان ساکن شهر و سایرین روستانشین بودند. ۶۱/۸ درصد از پدران این دانشجویان کارمند و ۲۹ درصد شغل آزاد داشتند. ۶۹ درصد مادران ایشان خانه‌دار و سایرین شاغل بودند. ۵۰/۸ درصد پدران و ۷۳ درصد مادران دانشجویان تحصیلات دانشگاهی نداشتند. درآمد ماهیانه ۶۲ درصد خانواده‌های دانشجویان زیر خط فقر (کمتر از یک‌ونیم میلیون تومان) بود.

نمونه‌گیری تصادفی بر مبنای لیست حضور و غیاب دانشجویان و جدول اعداد تصادفی درون طبقات شناسایی شد (دانشجویان دندانپزشکی حداکثر، سال سوم بودند و لذا وارد مطالعه نشدند). در این مطالعه جهت جمع‌آوری داده‌ها از فرم جمع‌آوری اطلاعات دموگرافیک (حاوی ۱۱ سؤال در خصوص: سن، جنسیت، نژاد، مذهب، مقطع تحصیلی، محل سکونت، درآمد خانواده، شغل و تحصیلات مادر، شغل و تحصیلات پدر)، پرسشنامه‌ی استاندارد کیفیت زندگی SF12 و پرسشنامه‌ی عملکرد علمی که روایی صوری (بر اساس نظرات دو صاحب‌نظر ادبیات فارسی و ۱۰ دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی گلستان)، روایی محتوی در دو بعد کیفی (بر مبنای قضاوت ۱۵ تن از متخصصان مجرب در حیطه‌های طراحی ابزار و عملکرد علمی) و روایی کمی (با استفاده از دو شاخص نسبت روایی محتوی و شاخص روایی محتوا) و پایایی آن (آزمون همسانی درونی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳۸) تأیید شده بود، استفاده گردید (بنی‌عقیل، ۱۳۹۲). کیفیت زندگی، دو خرده‌مقیاس روانی (با هدف سنجش کیفیت زندگی روانی) و جسمی (با هدف سنجش کیفیت زندگی جسمی) و ۸ بعد درک سلامت عمومی (۱ سؤال)، عملکرد فیزیکی (۲ سؤال)، محدودیت نقش به علت مشکلات جسمی (۲ سؤال)، محدودیت نقش به علت مشکلات روحی (۲ سؤال)، انرژی یا زنده‌دلی (۱ سؤال)، وضعیت ذهنی (۲ سؤال)، عملکرد اجتماعی (۱ سؤال) و درد جسمانی (۱ با سؤال) با استفاده از پرسشنامه استاندارد و چند بعدی کیفیت زندگی SF12 (version2) حاوی ۱۲ سؤال که به شیوه‌ی خود-اظهاری توسط دانشجویان تکمیل گردید، سنجش شد. دو سؤال عملکرد فیزیکی دارای مقیاس ۳ درجه‌ای (۱ تا ۳) و سایر سؤالات ۵ درجه‌ای (۱ تا ۵) بود. مدت پاسخگویی به این پرسشنامه عمومی و چند بعدی تقریباً ۲ تا ۳ دقیقه بود (ویتراپ جنسن، ۲۰۰۸).

نمرات به‌دست آمده از کیفیت زندگی که حاصل جمع نمرات ۱۲ سؤال پرسشنامه بود، با استفاده از رابطه‌ی
$$y = \frac{(x - \min)}{\text{range}} \times 100$$
 به نمرات صفر تا ۱۰۰ تبدیل شد (اندرسن، ۲۰۰۸). نمرات بالاتر نشان‌دهنده‌ی کیفیت زندگی بالاتر بود (۲۱ و ۲۲). جهت تجزیه و تحلیل دو خرده‌مقیاس کیفیت زندگی جسمی، روانی و ۸ بعد کیفیت زندگی از Syntax پیشنهادی وستات (WASTATE) استفاده شد. مطابق دستورالعمل وستات نمرات سؤالات ۱، ۸، ۹ و ۱۰ به صورت برعکس نمره‌گذاری گردید (وستات، ۲۰۱۱). بدین ترتیب نمرات به‌دست آمده بین ۰ تا ۱۰۰ تعیین شد (ویتراپ جنسن، ۲۰۰۸).

جهت دستیابی به مدل پیش‌بینی عملکرد علمی (Y)، عملکرد آموزشی (Y1) و عملکرد پژوهشی (Y2) بر مبنای صد مبتنی بر کیفیت زندگی بر اساس آزمون آماری رگرسیون چند متغیره گام به گام، نمره‌های دو خرده‌مقیاس کیفیت زندگی جسمی و روحی وارد مدل شد که کیفیت زندگی جسمی از مدل خارج و خرده‌مقیاس کیفیت زندگی روحی (X) در مدل باقی ماند و فرمول پیش‌بینی متغیر عملکرد علمی بر اساس خرده‌مقیاس عملکرد روحی به صورت زیر تعیین گردید. بدین معنا که برای پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان می‌توان نمره‌ی کیفیت زندگی روحی را به جای عدد X در مدل قرار داد.

$$* Y = 42 + 0/3 X$$

$$* Y1 = 46/6 + 0/3 X$$

$$* Y2 = 10 + 0/47 X$$

بحث

نتایج مطالعه‌ی حاضر نشان داد که کیفیت زندگی دانشجویان با عملکرد علمی و دو حیطه‌ی آموزشی و پژوهشی آن ارتباط مثبت و معناداری داشت، به طوری که با افزایش نمره‌ی کیفیت زندگی میزان عملکرد علمی فراگیران عدد بالاتری را نشان داد. قاسمی (۱۳۹۰) با بررسی مطالعات گذشته بیان نمود، افرادی که کیفیت زندگی بالایی دارند، هیجانات و تجربیات مثبت بیشتر و منفی کمتری را تجربه می‌کنند، احساس مهار و کنترل بالاتری دارند، سیستم ایمنی سالم‌تر، خلاقیت بالاتر و میزان پیشرفت تحصیلی بیشتری دارند. نتایج مطالعه‌ی سالم‌لارو (۲۰۰۹) نیز حاکی از آن بود که فراگیرانی که عملکرد علمی بالا داشتند، متعلق به گروهی بودند که رضایت از زندگی بالا داشتند، در مقابل گروهی که رضایت از زندگی پایین داشتند معدل پایین‌تری را ارائه نمودند. رود (۲۰۰۵) نیز نتیجه‌ی مشابهی را گزارش نمود، وی نشان داد که رضایت از زندگی با عملکرد دانشجویان ارتباط مثبت و معنادار در حد متوسط دارد و می‌تواند به عنوان پیش‌بین خوبی برای آن باشد. نتایج مطالعه‌ی دیگری که بر ۱۵۸۰۰۰ دانشجو انجام شد، نیز حاکی از ارتباط متوسط بین رضایت از زندگی و عملکرد علمی بود (رود، ۲۰۰۵) ولی آستین (۱۹۹۳) این ارتباط را مثبت معنادار ولی ضعیف گزارش نمود. در مقابل نتایج بررسی بهمنی (۱۳۸۳) نشان داد که ارتباط معناداری بین کیفیت زندگی دانشجویان و عملکرد علمی آنان وجود ندارد. وی اهمیت سایر متغیرها مانند یادگیری‌های قبلی و انگیزه‌ی پیشرفت را علت احتمالی تضعیف رابطه‌ی کیفیت زندگی با عملکرد

نتایج آزمون آماری همبستگی نشان داد که کیفیت زندگی دانشجویان با عملکرد علمی آنان با ضریب همبستگی ۰/۱۷ ارتباط مثبت معناداری داشت، به طوری که با افزایش نمره‌ی کیفیت زندگی میزان عملکرد علمی آنان عدد بالاتری را نشان داد ($P \leq 0/01$). در بررسی اثر دو خرده‌مقیاس کیفیت زندگی روانی و جسمی نیز نتایج حاکی از آن بود که کیفیت زندگی روانی دانشجویان با عملکرد علمی آنان با ضریب همبستگی ۰/۲۴ ارتباط مثبت معناداری داشت. بدین معنا که هر قدر کیفیت زندگی روانی دانشجویان بالاتر بود، عملکرد علمی بالاتری را ارائه نمودند ($P \leq 0/01$).

نتایج این مطالعه همچنین حاکی از آن بود که ۴ بعد از ابعاد ۸ گانه کیفیت زندگی شامل: انرژی، عملکرد اجتماعی، عملکرد جسمی و وضعیت ذهنی دانشجویان ارتباط مثبت معناداری با عملکرد علمی داشت. بدین معنا که با افزایش نمره این ۴ بعد، عملکرد علمی دانشجویان افزایش نشان داد اما با ۴ بعد دیگر ارتباط معناداری نداشت. در بین ۴ بعد مؤثر، وضعیت ذهنی و عملکرد اجتماعی دانشجویان بیشترین ارتباط را با عملکرد علمی نشان داد ($P \leq 0/04$). در خصوص ارتباط کیفیت زندگی و اجزا آن با دو حیطه‌ی عملکرد علمی یعنی عملکرد آموزشی و پژوهشی نتایج آزمون آماری همبستگی نشان داد کیفیت زندگی دانشجویان با عملکرد آموزشی آنان با ضریب همبستگی ۰/۱۷ ارتباط مثبت معناداری داشت ($P \leq 0/02$) (جدول ۱). به طوری که با افزایش نمره‌ی کیفیت زندگی میزان عملکرد آموزشی آنان عدد بالاتری را نشان داد. همچنین نتایج مطالعه‌ی حاضر نشان داد که خرده‌مقیاس کیفیت زندگی روانی دانشجویان با عملکرد آموزشی و پژوهشی آنان به ترتیب با ضریب همبستگی ۰/۲۱ و ۰/۱۹ ارتباط مثبت معناداری داشت. بدین معنا که با افزایش نمرات کیفیت زندگی روانی، دانشجویان نمرات بالاتری در عملکرد آموزشی و پژوهشی داشتند ($P \leq 0/01$) در مقابل نتایج بررسی نشان داد که کیفیت زندگی جسمی دانشجویان با عملکرد علمی، آموزشی و پژوهشی آنان ارتباط نداشت (جدول ۱).

جدول ۱: ضریب همبستگی پیرسون کیفیت زندگی، عملکرد جسمی و عملکرد روانی با عملکرد علمی، آموزشی و پژوهشی تعداد= ۱۲۶

عملکرد علمی	کیفیت زندگی	عملکرد روانی	عملکرد جسمی
NS $r = 0/02$	$r = 0/17$	$r = 0/24$	
NS $r = 0$	$r = 0/17$	$r = 0/21$	
NS $r = 0/18$	$r = 0/19$	NS $r = 0/09$	

ناسازگاری با سایر افراد و دوری از خانواده باعث می‌شود که بخش قابل توجهی از نیروی دانشجو صرف این موضوعات و مشکلات گردیده و در نتیجه توان کافی برای فعالیت‌های علمی نداشته باشد.

اما لاین (۲۰۰۹) بیان کرد، محققان معتقدند که تفکر و یادگیری فقط در مغز اتفاق نمی‌افتد و عملکرد جسمی مناسب، برای یادگیری ضروری است. هنگامی که فردی از نظر جسمی عملکرد مناسب دارد، میزان فعالیت عصبی و مغزی، تولید سلول‌های جدید مغزی، ارتباط سلول‌های مغزی و خونرسانی به آن (تروست، ۲۰۱۰)، اعتماد به نفس (ویل، ۲۰۰۶)، رضایت، کمیت و کیفیت تعامل با بزرگترها، ارتباطات در محیط آموزشی (ترودیو، ۲۰۰۸) و مهارت‌های شناختی و حرکتی (مارتین، ۲۰۰۷) افزایش می‌یابد، استرس و افسردگی (ویل، ۲۰۰۶) و رفتارهای مخرب در کلاس درس کاهش می‌یابد (ترودیو، ۲۰۰۸) و باعث می‌شود توانایی یادگیری فراگیر بیشتر شده و عملکرد بالاتری را ارائه نماید. با توجه به ساختار چندبعدی عملکرد علمی و تأثیر مجموعه‌ی قابل ملاحظه‌ای از عوامل فردی و اجتماعی بهبود دهنده یا تضعیف کننده‌ی عملکرد علمی، به نظر می‌رسد می‌توان ارتباط متغیرها را با توجه به برآیند متغیر مورد مطالعه، در مجموع روابط کل تبیین نمود. بدین معنا که متغیری با عملکرد علمی ارتباط خواهد داشت که نسبت به سایر عوامل مرتبط از قدرت کافی برخوردار باشد؛ که در این مطالعه کیفیت زندگی و خرده مقیاس کیفیت زندگی روانشناختی واجد این ویژگی (قدرت کافی) بودند. نتایج این مطالعه نشان داد کیفیت زندگی جسمی با عملکرد علمی دانشجویان ارتباط نداشت. دانشجویان مورد مطالعه، اغلب در محدوده‌ی سنی ۲۰ تا ۲۴ سال و بالطبع از سلامت عمومی و قوای جسمی مناسب برخوردار بودند و محدودیت یا مشکلات جسمی که مختل کننده‌ی فعالیت‌های علمی آنان باشد، را نداشتند؛ لذا بین متغیر مورد نظر و عملکرد علمی ارتباط مشاهده نشد.

نتیجه‌گیری

مطالعه‌ی حاضر نشان داد که کیفیت زندگی با عملکرد علمی، آموزشی و پژوهشی دانشجویان ارتباط مثبت معنادار داشت. همچنین خرده‌مقیاس عملکرد روحی با عملکرد علمی، آموزشی و پژوهشی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان ارتباط مثبت و معنادار داشت، به طوری که می‌توان با استفاده از نمرات خرده‌مقیاس عملکرد روحی (X)، به ترتیب نمرات عملکرد علمی (Y)، آموزشی (Y1) و پژوهشی (Y2) دانشجویان را با استفاده از فرمول‌های پیش‌بین $Y1 = 46/6 + 0/3$ ، $Y = 42 + 0/3 X$

علمی دانشجویان بیان نمود. کاردوسو (۲۰۱۱) عملکرد علمی فراگیران را ساختاری چند بعدی و متأثر از عوامل متعدد فردی و زمینه‌ای معرفی نمود. ال-موتاری (۲۰۱۱) نیز بیان نمود، مطالعات تجربی نشان داده است که استعداد، مشارکت در کلاس درس، میزان تلاش فراگیر، الگوی آموزشی مدرس، تجربه‌ی کار با کامپیوتر، محیط آموزشی و خدمات دریافتی می‌تواند عملکرد علمی فراگیر را تحت تأثیر قرار دهد. نتایج مطالعه‌ی حاضر در خصوص ارتباط دو خرده‌مقیاس کیفیت زندگی روانی و جسمی نشان داد که خرده‌مقیاس کیفیت زندگی روانی دانشجویان با عملکرد علمی، آموزشی و پژوهشی آنان ارتباط مثبت و معناداری داشت. بدین معنا که هر قدر کیفیت زندگی روانی دانشجویان بالاتر بود، عملکرد بالاتری را ارائه نمودند. ولی خرده‌مقیاس کیفیت زندگی جسمی دانشجویان با عملکرد علمی، آموزشی و پژوهشی آنان ارتباط نداشت. احمدی قطاب، ۲۰۱۱؛ تابع بردبار، ۲۰۱۱؛ رود، ۲۰۰۵؛ کروپانزارو، ۱۹۹۹ نشان دادند که ارتباط معناداری بین بهزیستی روانشناختی و عملکرد علمی وجود دارد به طوری که دانشجویانی که سلامت روانشناختی بهتری داشتند، عملکرد علمی بالاتر و دانشجویانی که کیفیت زندگی پایین‌تری داشتند، عملکرد علمی پایین‌تری را نشان دادند. همچنین باومان (۲۰۱۱) در مطالعه‌ی نشان داد که کیفیت زندگی روانشناختی، ارتباط مثبت با مهارت‌های علمی و دانش شغلی دانشجویان در دوره‌های کارآموزی فنی حرفه‌ای در لوکزآمبورگ و رومانی داشت. ولی در دانشجویان بلژیکی این ارتباط منفی بود. وی بیان نمود که این اختلاف ممکن است، ناشی از کمبود مهارت حل مسأله و کار تیمی دانشجویان بلژیکی باشد که در برنامه‌ی آموزشی این گروه از دانشجویان وجود ندارد. همچنین وی سن پایین‌تر دانشجویان این دانشگاه را از علل احتمالی تضعیف ارتباط کیفیت زندگی روانشناختی با عملکرد علمی بیان نمود، چرا که دانشجویان جوان‌تر لذت کمتری از دوره‌های آموزشی می‌برند. سی‌دی‌ای (۲۰۰۱) و کستلی (۲۰۰۷) نشان دادند که بین وضعیت جسمی و عملکرد علمی یا سایر عملکردهای شناختی ارتباط مثبت وجود دارد، در حالی که قمری (۱۳۸۹) نشان داد که بین سلامت جسمی و موفقیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه اراک ارتباط معکوس معناداری وجود دارد. وی با بررسی تحقیقات گذشته بیان نمود که انگیزه، محیط عاطفی آموزشی، باورهای خودکارآمدی، علاقه به رشته، ناامیدی یا اطمینان از آینده، پایین بودن عزت نفس، مشکلات (مالی، اشتغال، روحی روانی و ..)، آشنا نبودن با دانشگاه،

International Journal of Business and Management, Vol. 6, NO.5, Pp. 146-155.

Astin, A.W 1993, *what matters in college: Four critical years revisited*, San Francisco: Jossey-Bass.

Bahmani, B, Tamadoni, M, Asgari, M 2004, Quality of life and its relation to religion attitude in students of south unite of Azad University in Tehran, *Teb va Tazkieh*, Vol. 53, Pp. 32-44. [In persian].

Baniaghil, A.S 2013, *Explanation of relationship between cultural capital and quality of life with educational performance in Gorgan University of medical sciences students and their communication mechanisms*, Faculty of human science. Department of educational management. PhD thesis. [In Persian]

Bonaccio, S, Reeve, C.L 2010, the nature and relative importance of students' perceptions of the sources of test anxiety, *Learning and Individual Differences*, Vol. 20, Pp.617-625.

Baumann, M, Ionescu, I, Chau, N 2011, Psychological quality of life and its association with academic employability skills among newly registered students from three European faculties, [http:// www.biomedcentral.com/1471-244X/11/63](http://www.biomedcentral.com/1471-244X/11/63).

California Department of Education (CDE) 2001, California physical fitness test: Report to the governor and legislature. Sacramento, CA: *California Department of Education Standards and Assessment Division*.

Çapan, B.E, 2010, Relationship among perfectionism, academic procrastination and life satisfaction of university students, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, Vol. 5, Pp.1665-1671.

Cardoso, A, Ferreira, M, Abrantes, J.L 2011, Personal and Pedagogical Interaction Factors as Determinants of Academic Achievement, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Vol. 29, Pp. 1596 - 1605.

Castelli, D.M, Hillman, C.M 2007, Physical Fitness and academic Achievement in Third- and Fifth-Grade Students, *Journal of Sport & Exercise Psychology*, Vol. 29, Pp. 239-252.

$Y_2 = 10 + 0/47 X$ تخمین زد. در مقابل نمرات خرده‌مقیاس عملکرد جسمی ارتباطی با عملکرد علمی، آموزشی و پژوهشی نداشت. لذا پیشنهاد می‌گردد که به منظور ارتقاء و بهبود عملکرد علمی دانشجویان (آموزشی و پژوهشی)، کلیه‌ی کسانی که به نحوی با دانشجویان سروکار دارند (سیاست‌گذاران، مدیران، مسؤولان، اساتید) در جهت ایجاد، بهبود و ارتقای کیفیت زندگی دانشجویان تلاش نمایند. همچنین با توجه به مدل پیش‌بین به‌دست آمده می‌توان پیشنهاد نمود که از این مدل جهت پیش‌بینی عملکرد علمی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان استفاده گردد و سایر محققانی که علاقمند به مطالعه در حوزه‌ی آموزش هستند، مدل‌های پیش‌بین محدودی جغرافیایی خود را تعیین نمایند. از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به محدودیت جغرافیایی (انجام پژوهش در دانشگاه علوم پزشکی گلستان)، تکمیل پرسشنامه به شیوه‌ی خود-اظهاری بود.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته شده از پایان‌نامه‌ی دانشجویی آسیه السادات بنی‌عقیل در مقطع دکترای مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ساری می‌باشد که در معاونت پژوهشی آن واحد (کد ۲۰۸۲۱۲۱۲۹۰۱۰۳۳ مورخ ۹۱/۳/۳) به ثبت رسیده است. نویسندگان مقاله از مسؤولان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری که حمایت معنوی مطالعه را به عهده گرفته‌اند، کلیه‌ی دانشجویان شرکت‌کننده در مطالعه و سایر همکارانی که ما را در اجرای این پروژه تحقیقاتی یاری رساندند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

References

Ahmadi Gatab, T 2011, studying the relationship between life quality and religious attitude with student's general health, *Procedia Social and behavior science*, Vol. 30, Pp. 1976-1979.

Alloway, TP Alloway, RG 2010, investigating the predictive roles of working memory and IQ in academic attainment, *Journal of Experimental Child Psychology*, Vol. 106, Pp.20-29.

Andersen, H.H Muhlbacher, A Nubling, M. 2008, Computation of standard values for physical and mental health scale score using the SOEP version of SF12v2, *Schmollerr's jahburch*, Vol. 127, Pp. 171- 182.

AL-Mutairi, A 2011, Factors Affecting Business Students' Performance in Arab Open University: The Case of Kuwait,

- Marta, k 2009, *Factors affecting performance of undergraduate students at Uganda University*, Dissertation of master degree of art in educational management, makrre university, Pp.1-92.
- Martin, L T, Chalmers, G R 2007, The relationship between academic achievement and physical activity, *Physical Educator*, Vol. 64, NO. 4, Pp. 214-221.
- Mizuno, K, Tanaka, M, Ishii, A, et al 2008, The neural basis of academic achievement motivation, *NeuroImage*, Vol. 42, Pp. 369-378.
- Mushtaq, I, Nawaz Khan, Sh 2012, Factors Affecting Students' Academic Performance. *Global Journal of Management and Business Research*. Vol. 12, NO.9, Pp. 16-22.
- Parks-Stamm, E.J, Gollwitzer, P.M, Oettingen, G 2010, Implementation intentions and test anxiety: Shielding academic performance from distraction. *Learning and Individual Differences*, Vol. 20, Pp. 30-33.
- Prokic-Breuer, T 2011, The Relative Importance of Social and Cultural Capital for Educational Performance: Eastern versus Western Europe, *European University Institute*, Italy. [http:// bibliothek.wzb.eu/pdf/2011/i11-403.pdf](http://bibliothek.wzb.eu/pdf/2011/i11-403.pdf). Pp. 1-19.
- Rod, J.C, Arthaud-day, M, Mooney, C.H, et al 2005, Life Satisfaction and Student Performance. *Academy of Management Learning & Education*, Vol. 4, NO.4, Pp. 421-433.
- Rosander, P, Bäckström, M, Stenberg, G 2011, Personality traits and general intelligence as predictors of academic performance: A structural equation modelling approach, *Learning and Individual Differences*. Vol. 21, NO.5, Pp. 590-596.
- Salmela-Aro, K, Tynkkynen, L, 2009, Trajectories of Life Satisfaction across the Transition To Post-Compulsory Education: Do Adolescents Follow Different Pathways? *J Youth Adolescence*, DOI 10.1007/s10964-009-9464-2.
- Steel, P 2007, the nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of Chamorro-Premuzic, T, Furnham, A 2008, Personality, intelligence and approaches to learning as predictors of academic performance, *Personality and Individual Differences*, Vol. 44. Pp.1596-1603.
- Cropanzano, R, Wright, TA 1999, A 5-year study of change in the relationship between well-being and job performance, *Consulting Psychology Journal, Practice and Research*, Vol. 51, Pp. 252-265. DOI: 10.1037/1061-4087.51.4.252.
- Farooq, MS, Chaudhry, AH, Shafiq M, et al 2011, Factors Affecting Students' Quality of Academic Performance: A Case of Secondary School Level, *Journal of Quality and Technology Management*. Vol. 7, NO.2, Pp. 01 - 14.
- Ghamari, F, Mohammad beigi, A, Mohammad Salehi, N 2010, The association between mental health and demographic factors with educational success in the students of Arak universities, *J Babol univ med sci*, Vol. 12, Pp. 118-124. [in persian].
- Ghasemi N, Kajbaf M, Rabiei M 2011, The Effectiveness of Quality Of Life Therapy (QOLT) on Subjective Well-Being (SWB) and Mental Health, *Journal of clinical psychology*, Vol. 3, NO.2, Pp. 23-34.
- Haghverdi, HR, Biria, R, Karimi, L 2010, the effect of note-taking strategy instruction on the students' academic achievement, *Journal of Asia TEFL*, Vol. 7, NO.2, Pp. 123-151.
- Komaraju, M, Karau, SJ, Schmeck, RR 2009, Role of the Big Five personality traits in predicting college students' academic motivation and achievement, *Learning and Individual Differences*, Vol. 19, Pp. 47-52.
- Klassen RM, Krawchuk, LL, Rajani S 2008, Academic procrastination of undergraduates: Low self-efficacy to self-regulate predicts higher levels of procrastination, *Contemporary Educational Psychology*, Vol. 33, Pp. 915-931.
- Lyne hanna, sh 2009, *The relationship between physical fitness and academic achievement in ninth-grade students in Arkansas*, Dissertations. [http:// udini.proquest.com](http://udini.proquest.com).

Vail, K 2006, is physical fitness raising grades?, *Education Digest*, Vol. 71, NO.8, Pp. 13-19, Retrieved from [http:// www.eddigest.com](http://www.eddigest.com).

wastat 2011, Mental Health Treatment Study, Prepared for: Social Security Administration (2013/5/6).

Wittrup-Jensen, ku, Pedersen, km 2008, Estimation of a Preference-based Index Measure of Health for SF-12 by Applying Multi-Attribute Utility Theory (MAUT) – an experiment, *Health Economics Papers*, Vol. 8, Pp. 1-24.

quintessential self regulatory failure. *Psychological Bulletin*, Vol.133, Pp. 65–94.

Tabe Bordbar, F, Nikkar, M, Yazdani, F, et al 2011, Comparing the psychological well-being level of the students of Shiraz Payame Noor University in view of demographic and academic performance variables. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Vol. 29, Pp. 663 – 669.

Trudeau, F, Shephard, RJ, 2008, Physical education, school physical activity, school Sports and academic performance. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, Vol. 5, NO.10, Pp. 1-12. Doi: 10.1186/1479-5868-5-10.

Trost S.G, Stewart, van der Mars, H, 2010, why we should not cut P E, *Educational Leadership*, Vol. 67, NO.4, Pp. 60-65. Retrieved from [http:// www.ascd.org](http://www.ascd.org).

Evaluation the Relationship between Quality of Life and Academic Performance of Students at Golestan University of Medical Sciences and Presentation of Predictive Model 1392

Asieh Sadat Baniaghil^{1,*}

Ebrahim Salehi Omran²

Mohammad Fazeli³

Vahid Fallah⁴

¹: Faculty member, Golestan Reproductive Health Research Center, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran.

²: Faculty member, Department of Education, Faculty of Humanity & Social Science, Mazandaran University, Babolsar, Iran.

³: PHD in political sociology.

⁴: Faculty member, Educational Sciences department, Islamic Azad University, Sari branch, Sari, Iran.

Abstract: Study of students' academic performance has been the most important indicator in higher educational system. Hence, the goal of this study was to explore the relationship between quality of life and scientific performance of students at Gorgan University of medical sciences. This Analytical study was done through using academic performance questionnaire which its face and content validity as well as reliability were determined and confirmed; moreover, the quality of life SF12 was completed by 126 samples with at least 3-year College experience. Samples were selected by random sampling design and proportional to the number of students per Colleges in 1392; none of population had known-physical or known-mental illness and traumatic event within 3 months; none was graduated during study period. In addition, data analysis was done by statistical software SPSS and frequency, and Pearson Correlation Coefficient and stepwise regressions statistical techniques were in the 95% confidence level. Afterward, results indicated that between students' quality of life and academic performance was positive significant correlation with correlation coefficient of 0/45; so the higher scores of quality of life pointed out higher level of academic performance. Moreover, mental quality of life and academic performance of students showed positive significant correlation, but between the physical quality of life and the academic performance of students wasn't a correlation; academic performance (Y) of students can be estimated using the predicted formula ($Y = 42 + 0 / 3 X$) by the psychological Quality of life (X) scores. Totally, results indicated that there would be a relationship between the quality of life and the academic performance of students.

Keywords: Quality of Life, Academic Performance, Education Research Performance, Student, High Education.

***Corresponding author:** Faculty member, Golestan Reproductive Health Research Center, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran.

Email: a_baniaghil@yahoo.com